

Høgni Djurhuus
fekk Móðurmáls-
virðislønina
2012

UMAFTUR AFTURUM

Ódeyðiligur errorsníkur

Nú er skjótt hálf öld síðani, ið hvussu so eru 48 ár liðin, dugi eg at rokna rætt, at til bar at senda menn út á mánan og lata teir spáka har eina góða løtu.

Teir settu stjørnur og rípur í dustið, sendimenn imperialismunnar, skrivaðu Kilroy was here á flaggstongina. Síðani fóru teir heim aftur á okkara jørð í øllum góðum.

Í øllum góðum. Men tað var sum sagt í hinari øldini.

Tað var, tá teldur ikki stýrdu øllum, eisini mánaførum. Tí bar tað til tá.

Vórðu fólk, nú høvdu kvinnur verið við sjálvandi, javnstøðan hevur eisini sníkt seg inn í rúmdarvinnuna, vórðu fólk send út við kós móti mánanum í dag, raktu tey hann ikki. Tí tað vildi teldan ikki. Tey fóru við fúkandi ferð fram við klótuni, tí hon var hálv tann dagin, út í tann veruliga ævinleikan og vóru verandi har í ringrás um einki í allar ævir.

Men siga vit nú, at tey fingi sett seg á mánan kortini, uttan sjálvstýrara, so komu tey ikki aftur. Tað vildi teldan als ikki. Teldan vil ikki sum vit vilja.

Nú alt álit okkara er tveitt á

teldurnar, er eingin so býtt at senda fólk út á mánan. Tað er dømt at miseydnast. Teldur eru sum kettur. Tær liva sitt egna lív, og gera júst sum teimum lystir.

Tað bar til at senda menn út á mánan í hinari øldini, tá heilin hjá fólki stýrði og roknaði út og legði til rættis, skipaði fyri.

Sum eg skrivaði seinast, haldi eg tað var, byrjar einki stundisliga, rættstundis, í Føroyum. Strævið hjá okkum, sum altíð eru har í góðari tíð, tey siga.

Eingin kann longur siga nøkur orð alment ella hálvalment uttan teldu og powerpoints uttan nakra styrki.

Teldurnar virka ongantíð, ongan tíð, alt fyri eitt. Tað er ikki bara at trýsta á power ella on og so fara í gongd.

Teir fyrstu tíggju minuttirnir av hvørjum einasta fyrilestri, hvørjari einasta framløgu, sum byrja minst tíggju minuttir ov seint, fara við at fáa telduna at rigga. Harri Gud, ókey, vit eru bara í 2017, ikki í 1969. Kanska fer tað at bera til um hálsa øld.

Men so leingi noyðast vit at lata okkum lynda teldur, sum sjáldan virka, sum vit vilja hava tær at virka. Tær vilja ikki sum vit vilja, er ein standardumbering, sum altíð kann brúkast og er hent at hava í reyvarlummanum til at taka.

Ein kroniskur virus, sum ikki kann basast. Ódeyðiligur errorsníkur. Ormurin er mótstøðuførur.

Hetta minnir okkum so aftur á USA og Osama BinLaden og Frankenstein. Onkur skapar eina veru, sum so takkar fyri og vendir sær móti tær, móti skapanarum.

Teldan varð sum skilst gjørd fyri at hjálpa okkum. Men hon ger fortred, illa fortred.

Tú kanst ikki hava fult álit á telduni líka lítið sum á fólki, Hvat er so vunnið?

Onkur spurdi meg herfyri, hví mæi ikki dárar demokratið, fólkareðið. Eg svaraði: jú, lurtið ella hyggið, tað er um Tingvarpið virkar, ella farið inn í lögtingið. Tað er ókeypiss. Stuttleikaskatturin er langt síðani strikaður, tað gjørdi lögtingið. Í lögtinginum eru stólar til áskoðarar og áhoyrarar.

Ein hálvur tími av lögtingsfundi er ivaleyst svar.

Skjótt skulu tit velja við teldu. Tori ikki at hugsa um, hvat valúrslitið verður tá.

Hitler segði eisini, at hann var ósekur. Hann var fólkavaldur. Í einum demokrati.

Hann hevði onga teldu at hjálpa sær, men helt tó leingi á.

Telefonin hjá honum seinastu dagarnar varð seld á uppboði.

Seld á uppboði í staðin fyri at grava hana niður.

Løgið sum hatta kríggið og allur tess fanansskapur hevur áhuga.

Eingin lærir av søguni kortini. Gloymið tey, søguna og kríggið.

Høgni
Djurhuus

Føroyar eru nummar 20 á einum syrgiligum lista

Eftir fólkatálinum, eru tað alt ov nógvir føroyingar, sum doyggja í ferðsluvánlukkum, enn tað gera í øðrum londum.

Tað vísa tey syrgiligu tølini, tá ið tølini fyri ferðsluvánlukkur í Føroyum verða samanborin við onnur lond.

Í fjør doyðu trý á føroysku vegunum, tvær kvinnur og ein maður. Allar vanlukkurnar hendu í bygðum øki.

– Samanbera vit okkum við hini Norðurlondini, er hetta eitt høgt tal, staðfestir Brynhild Høgna-dóttir, stjóri í Ráðnum fyri Ferðslu-trygd.

Veruleikin er tann, at eftir fólkatálinum er tað í Føroyum, at nógv flest fólk doyggja í ferðsluni, tá ið samanborið verður við hini Norðurlondini. Hetta er bæði galdandi fyri í fjør, og fyri tey seinastu 10 árinum í miðal.

Í Noregi doyðu 2,54 fólk í ferðsluni í fjør fyri hvørji 100.000 fólk, og í Danmark var talið 3,77 fólk. Í Føroyum eru 6,96 fólk deyð

í ferðsluvánlukkum í miðal um árið hesi tíggju árinum.

Sven Krarup Nielsen, sum hevur verið formaður í donsku skaðanevndini fyri ferðslu á landi, staðfestur, at samanborið við 32 lond í OECD, eru Føroyar nummar 20 á listanum yvir, hvussu nógv fólk doyggja í ferðsluni.

Sostatt doyggja tvær og trýggjar ferðir so nógv fólk í ferðsluni í Føroyum sum í hinum Norðurlondunum, og støðan í Føroyum kann samanberast við støðuna í Grikkalandi og Pólandi og støðan er verri her, enn hon er í Kekkia, Belgia, Slovenia, Ungarn og øðrum londum.

– Her er avgjørt rúm fyri bata, heldur Sven Krarup Nielsen.

Men samstundis heldur hann, at føroyingar skulu seta sær veruleikakend mál á hesum øki. Og eitt mál, sum eftir hansara tykki er veruleikakent, er føroyingar seta sær sum mál, at talið á fólki, sum doyggja, ella fáa skaða í ferðsluni, skal niður í helvt.

– So eru føroyingar á sama stigi

sum hini Norðurlondini, og tað eigur at bera til, heldur hann.

Í hesum sambandi heldur hann, at tað hevur stóran týðning at fáa allar myndugleikar á økinum at samstarva, bæði politikarar, lögreglu, vegamyndugleikar, og aðrar avvarðandi myndugleikar og stovnar.

Tað hevur stóran týðning, at teir ymsu myndugleikarnir eru samdir

um málið, og samstarva miðvíst um at røkka tí. Men tað hevur eisini stóran týðning, at hava neyðugu tíðina til at røkka málinum, kanska eini 10 ár, sigur hann.

Og uttan at kenna viðurskiftini í Føroyum út í æsir, heldur hann, at nøkur viðurskifti, sum eiga at verða havd í huga í hesum sambandi, er ferð, rúsdrekkakoyring, gáloysni í ferðsluni, og at fáa fólk í bili

at brúka trygdarbelti, og at fáa tey, sum eru á súkklu, prutli og motorsúkklu, at brúka hjálm.

Og hann heldur eisini, at hugsað eigur at vera um vanlukkur, sum raka fólk til gongu, umframt vanlukkur, har fólk á súkklu og prutli, eru upp í og vanlukkur, har ungir bilførarar í aldrinum 18 - 24 ár, eru uppi í.

Og hugt eigur eisini at vera eftir, hvat slag av vanlukku, talan er um, eitt nú um talan er um vanlukkur, har bara ein bilur er upp í, ella um talan er um vanlukkur, har tveir bilar koyra ímóti hvørjum øðrum, og renna saman. Og er tað í vegamótum, ella í óbygðum, at vanlukkur henda.

Hinvegin Sven Krarup Nielsen, at tað eru so fáar vanlukkur í Føroyum, og tískil kann tað vera ringt at síggja nakað ávist mynstur.

Men serliga heldur hann, at tað, sum ger ferðslu-trygdararbeiðið í Føroyum torført, er, at vanlukkur verða ikki kannaðar út í æsir, og tí vita vit alt ov lítið um, hví tær eru hendar.